

ROLUL BIBLIOTECARULUI ÎN CONSERVAREA ȘI PREZERVAREA COLECȚIILOR

THE ROLE OF LIBRARIAN IN PRESERVING AND CONSERVATION OF COLLECTIONS

Elena CRISTIAN¹, Svetlana, CECAN²

Abstract: *One of the basic concerns of the Scientific Library of „Alecu Russo”Bălți State University is preserving and conservation of collections. It is the process that allows to ensure the transmission of the patrimony held by the Library of future generations of users in good conditions. The article reflected the duties and the role of the librarian, in the preservation of the library collections, which influence both their physical and informational support.*

Keywords: *conservation, preservation, librarians, information resources, users*

„Numai bibliotecarul, în afară de faptul că știe, are dreptul să umble prin labirintul cu cărți, singur el știe să le găsească și unde să le pună la loc, numai el răspunde de păstrarea lor. Bibliotecarul apără cărțile nu numai de oameni, ci și de natură, și își închină toată viața lui acestei lupte împotriva forței uitării, dușmană a adevărului.”
Umberto Eco

Conform Dicționarului de Biblioteconomie și științe ale informării (2014), termenii de conservare și prezervare indică politici și practici aplicate pentru protejarea materialelor de bibliotecă și arhivă de deteriorare, distrugere și degradare. Activitățile comune de conservare includ dezacidificarea, microfilmarea, digitalizarea, depozitarea electronică. Prezervarea include deciziile manageriale, financiare și de personal, depozitarea și siguranța colecțiilor, politicile, tehnicile și metodele implicate în acest proces pentru asigurarea păstrării materialului de bibliotecă și de arhivă a informației purtate de acestea (potrivit IFLA).

Colecțiile Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți, la 01.01.2022, constituie 1 009 952 u.m. în 315 706 titluri, în 57 limbi pe diverse suporturi informaționale. Colecția datează din anul 1945 (77 de ani). Biblioteca Științifică USARB dispune de o clădire unică amplasată pe patru nivele, cu o suprafață de circa 6 000 m², cu o înzestrare tehnică modernă, cu spații și condiții adecvate pentru păstrarea colecțiilor deținute.

¹ Șefă serviciu, Biblioteca Științifică, USARB, elena.cristian12@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-6365-7013>

² Bibliotecară, Biblioteca Științifică USARB, svetlana.cecan@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-8690-8172>

În fluxul activităților bibliotecii se înscriu și acțiunile de conservare, securitate, prezervare, prin asigurarea siguranței documentelor (modul de stocare, stabilizare, restaurare și digitizare), menite să asigure o păstrare rațională și de durată a tuturor categoriilor de documente.

Bibliotecarul efectuează un șir de activități printre care și conservarea documentelor Bibliotecii: măsuri care permit determinarea stării de conservare a documentelor, depistarea publicațiilor afectate și deteriorate, prevenirea și tratarea, în caz de necesitate, stabilirea factorilor specifici de deteriorare, menținerea condițiilor necesare de microclimat, legarea și copertarea publicațiilor, controlul special al fondurilor, întreținerea spațiilor de lucru și depozitare, curățenia colecțiilor, supravegherea regimului de comunicare a documentelor ș.a.

Managerii principali, bibliotecarii gestionari, întreprind acțiuni în scopul conservării colecțiilor:

- Epurarea și aerisirea periodică a colecțiilor și a spațiilor de depozitare pentru înlăturarea prafului;
- Păstrarea curățeniei în depozitele de documente;
- Asigurarea unor condiții optime de depozitare (temperatura 18-21°C, umiditatea 40 % - 50%, lumina 35 – 45 luxși) în scopul prelungirii duratei de existență a documentelor;
- Identificarea documentelor deteriorate, reparația, legarea colecțiilor de publicații seriale;
- Verificarea colecțiilor cu catalogul topographic - 15 000 documente din sala de îm. nr. 1 - Documente științifice și beletristică, cu fișierul indicator - 10

colecții / 137 226 documente din Secția de Relații cu Publicul și Centre. În total verificate – 11 colecții/152 226 u. m. 117 % din plan (din Raportul de activitate pentru anul 2021);

- Supravegherea regimului de comunicare și circulație a documentelor;
- Asigurarea securității și integrității colecțiilor, protejarea documentelor de deteriorări fizice și mecanice;
- Interzicerea plasării documentelor pe podea, utilizării rafturilor metalice neprotejate de oxidare. Păstrarea curățeniei în depozite este o condiție obligatorie;
- Îmbinarea noilor metode moderne de păstrare și conservare a colecțiilor cu cele tradiționale prin crearea unor condiții optime de păstrare, comunicare și expunere a documentelor.

Bibliotecarii întreprind și diverse acțiuni de monitorizare a condițiilor climatice din Bibliotecă, folosind cele mai simple metode - termometrul maxim, în capilarul căruia se află mercur pentru măsurarea temperaturii aerului, un dispozitiv pentru măsurarea umidității aerului, evităm lumina naturală, în special a razelor ultraviolete, prin instalarea la geamuri a jaluzelelor sau perdele textile. Efectuăm și operații de curățenie mecanică, dezinfecție și deratizare.

Biblioteca Științifică USARB deține o colecție considerabilă și coerentă. Structura organizatorică a colecțiilor ne demonstrează că 51 % constituie fondul principal, 46 % colecții uzuale din care fac parte (colecțiile particulare și colecții ale structurilor internaționale integrate), 3 % colecții speciale.

Conservarea colecțiilor se realizează prin două segmente:

- Conservarea activă include aspecte importante și anume:
 - Factori de deteriorare
 - Raportul dintre conservarea activă și restaurare
 - Principiile conservării active și restaurării
 - Documentația de restaurare
- Conservarea preventivă, adică asigurarea condițiilor pentru prelungirea vieții documentelor deținute. Accentul îl punem pe prevenirea și/sau încetinirea deteriorării colecțiilor, aspect prin care conservarea devine cu adevărat o componentă integrată organic a managementului colecțiilor. Managementul colecțiilor contribuie la crearea propriei structuri de gestionare, organizare, păstrare, securitate, concentrarea pe politici de dezvoltare a colecțiilor, profesionalismul din partea personalului în lucrul cu colecțiile, coordonarea/partajarea completării etc.

Bibliotecarii universitari bălțeni tind spre implementarea inovațiilor în conservarea colecțiilor prin:

- Digitizarea sumarelor - baza de date locală *SumarScanat* - MS-Access Sumar Scanat cuprinde circa 942 sumare digitizate ale revistelor și cărților în limbile engleză, germană, franceză și rusă.
- Digitizarea discurilor de vinil și integrarea lucrărilor muzicale de pe CD într-o bază de date *Înregistrări muzicale în format MP3* - 135 discuri de vinil cu 3 361 titluri și 277 CD cu 2 795 titluri de lucrări muzicale.

- Documente de patrimoniu integrate în registrul Memoria Lumii - Biblioteca Digitală Moldavica.
- Bibliografierea cărților rare, cărți cu autografe și dedicații: 9 lucrări bibliografice în Colecția *Vestigia Semper Adora*: Carte rară în limba română 3 fascicule, Carte rară în limba franceză, engleză, rusă, Cărți cu autograf și dedicații 2 volume, Presa românească în colecțiile bibliotecii: ultimele decenii ale sec. XIX și primele decenii ale sec. XX.

Dezvoltarea competențelor profesionale ale bibliotecarilor bălțeni privind conservarea colecțiilor are loc în cadrul diverselor acțiuni de instruire: locale, naționale, internaționale, cele mai importante fiind:

Atelierul „Politica de preservare a colecțiilor de documente”, parte componentă a proiectului „Early 19th Century Bessarabian Charters and Historical Documents”, în perioada 21 - 23 martie 2018, la Biblioteca Națională a Republicii Moldova în colaborare cu AO Liga Bibliotecarilor din Republica Moldova „Alexe Rău”. Traineri: Nancy Lev-Alexander, specialist în Stabilizarea colecțiilor / Conservarea preventivă și Alan Haley, specialist Preservare, de la Direcția de Conservare a Bibliotecii Congresului, or. Washington D.C., SUA. <http://www.loc.gov/preservation/>.

Atelierul de formare „Tehnologii și metode inovaționale în restaurarea documentelor vechi”, parte componentă a proiectului „Early 19th Century Bessarabian Charters and Historical Documents”, în perioada 4 - 7 decembrie 2018, la Biblioteca Națională a Republicii Moldova în colaborare cu AO Liga Bibliotecarilor din Republica Moldova „Alexe Rău”. În calitate de traineri au fost, Dan Paterson, Senior Book Conservator și Susan Peckham, Senior Paper Conservator, Direcția de Preservare, Biblioteca Congresului Statelor Unite ale Americii, or. Washington D. C., SUA <http://www.loc.gov/preservation/conservators/>

Bibliotecarii Bibliotecii Științifice USARB au participat la aceste ateliere profesionale acumulând cunoștințe, asistând discuții, sesiuni teoretice și practice, prezentând informații despre procesul de preservare, conservare care se desfășoară la BȘ USARB. http://libruniv.usarb.md/xXx/reviste/bibliouniv_rev/buniv.html

Informațiile de la aceste ateliere au fost relatate bibliotecarilor deținători de colecții, s-au publicat articole în revistele de specialitate.

În concluzie putem constata că rolul bibliotecarului în conservarea colecțiilor este unul fundamental, el fiind cel care evaluează corect situația din depozit, starea de păstrare, elaborând rapoarte privind măsurile de îmbunătățire a condițiilor de depozitare și restaurare, acolo unde este cazul. Conservarea și preservarea colecțiilor este un proces complex orientat spre realizarea misiunii fundamentale a unei biblioteci de a asigura integritatea și securitatea documentelor, pentru ca patrimoniul să fie transmis intact generațiilor viitoare, realizarea căreia depinde în mare măsură de profesionalismul personalului antrenat.

Referințe bibliografice:

1. *Biblioteca Națională Digitală Moldavica* [online] [accesat la 10.04.2022]. Disponibil: <http://www.moldavica.bnrm.md/>
2. *Biblioteca Științifică. Raport de activitate 2021*. Univ. de Stat „Alec Russo”. Bălți, 2021, 200 p.
3. *Biblioteca Științifică USARB. Activități științifice* [online] [accesat la 10.04.2022]. Disponibil: http://libruniv.usarb.md/index.php?option=com_content&view=article&id=78&Itemid=338&lang=ro
4. *Dicționar de Biblioteconomie și științe ale informării*. Ch.: Institutul de Studii Enciclopedice al ASM : Biblioteca Științifică Centrală “Andrei Lupan”(Institut), 2014, 536 p. ISBN 978-9975-4094-8-3
5. ECO, Umberto. *Numele trandafirului*. Iași : Polirom, 2002. P. 50. ISBN 973-683-978-8.
6. STATE, Roxana. *Conservarea pasivă și activă de muzeu* [on-line] [accesat la 10.03.2022]. Disponibil: https://www.academia.edu/35617686/CONSERVAREA_PASIV%C4%82_%C5%9EI_ACTIV%C4%82_DE_MUZEU